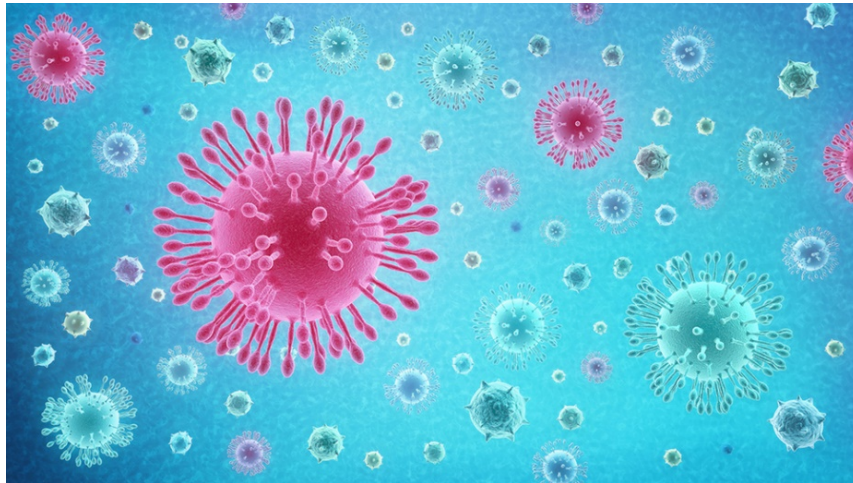

IMPACT-ANALYSE COVID-19

GEMEENTE HEERENVEEN

UPDATE SEPTEMBER 2020

Inhoud

Inleiding	3
Opgave 1: Bouwen aan toekomstbestendige woningen	6
Opgave 2: Werken aan Heerenveen als (boven)regionaal centrum voor (top)sport, werk en voorzieningen	7
Opgave 3: Zorgen voor een gezonde klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen.....	10
Opgave 4: Gezond en veilig opgroeien	13
Opgave 5: Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving	15
Opgave 6: Staan voor de kwaliteit en de veerkracht van een veranderend landschap.....	18
Opgave 7: Organisatie en financiën.....	19

Inleiding

In de strategische agenda zijn een aantal opgaven benoemd. In dit document is per opgave aangegeven:

- Welke impact corona heeft op het realiseren van deze opgave
- Welke maatregelen er tot nu toe zijn genomen

Ter aanvulling is de impact op de organisatie en de financiën van de gemeente weergegeven.

Algemeen

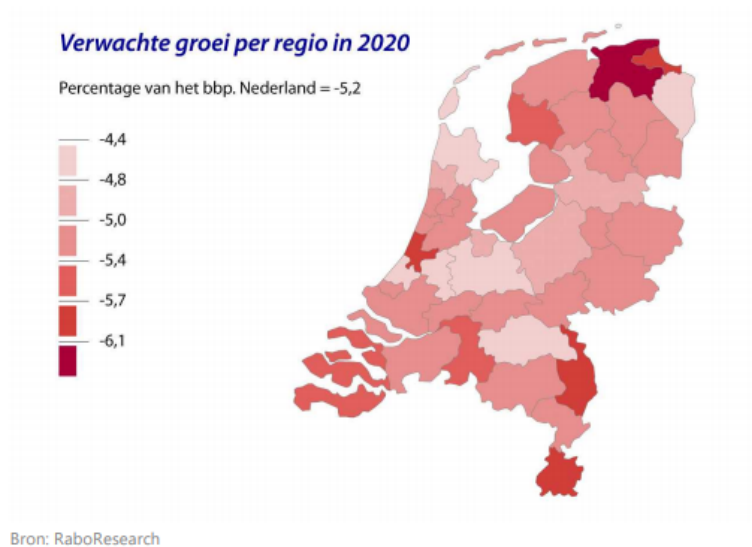
In de voorgaande impactanalyses liepen de ramingen van de verschillende instanties sterk uiteen. De impact van Covid-19 was nog zeer onduidelijk. Inmiddels zijn we een aantal maanden verder en lopen de ramingen minder ver uiteen. Toch blijft het slechts een indicatie en geeft dit geen garanties voor de toekomst. Een zogeheten '2^e golf' kan sterk van invloed zijn op de economische krimp/groei. Voor deze impactanalyse hebben we wederom gekeken naar de ramingen van het CPB en de economen van de Rabobank. Deze worden hierna kort toegelicht.

Werkloosheid

De werkloosheid in Heerenveen bedroeg in de periode voor de corona-crisis circa 3,5% (begin 2020). Eind augustus was in Friesland de werkloosheid 3,2%, landelijk was dit 3,1% (bron UWV). In Friesland is dit een stijging van 23,3% ten opzichte van augustus 2019. We zien dat de werkloosheid iets toeneemt maar dat er nog geen sprake is van een grote stijging. Het CPB heeft in september van dit jaar een prognose uitgebracht voor de periode tot en met 2025. Zij maken hierbij onderscheid tussen een scenario 'basis' en een scenario 'dieperdal'. In het basisscenario herstelt de economie geleidelijk van de corona-recessie. Vanwege de grote onzekerheid is er ook een dieperdalscenario doorgerekend waarin de coronarecessie grotere langdurige economische gevolgen heeft. Dit scenario sluit aan op het scenario waarin sprake is van hernieuwde contactbeperkingen. Voor het scenario basis geldt dat in de jaren daarna het percentage terugloopt naar circa 4,5%. Voor het andere scenario zal dit percentage medio 2025 op circa 6,1% uitkomen. In welke mate de voorspellingen van het CPB zich vertaalt in een stijging van het aantal bijstand cliënten is nog afwachten. Op dit moment is er een toename maar zijn we nog in staat een deel van de instromers uit te laten stromen. We zien ook dat veel jonge mensen met tijdelijke contracten weliswaar geen contractverlenging ontvangen maar in plaats daarvan ervoor kiezen terug naar school te gaan. De verwachting is wel dat het aantal cliënten zal oplopen. In onderstaand overzicht ziet u de ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten in Heerenveen over de afgelopen maanden 6 maanden:

Aantal cliënten BUIG	
1-mrt-20	1.243
1-apr-20	1.261
1-mei-20	1.277
1-jun-20	1.289
1-jul-20	1.291
1-aug-20	1.295
1-sep-20	1.289

- Impact op sectoren
 - Medio september heeft de Rabobank opnieuw gekeken naar de impact van corona op de Nederlandse economie. Uit deze analyse zijn de volgende conclusies opgenomen:
 - Elke regio kan dit jaar een forse krimp van haar economie verwachten. Maar tussen regio's zijn er aanzienlijke verschillen
 - In het centrum van het land, regio Utrecht en regio Den Bosch, valt de krimp waarschijnlijk nog enigszins mee. De krimp is waarschijnlijk het grootst in de regio's in de periferie van het land: Noord- en Zuid- Limburg, Zeeland en delen van Groningen en Friesland
 - Als deze verwachting uitkomt, worden de regionaal-economische verschillen in Nederland nóg groter dan ze nu al zijn. Dit vergroot de economische opgave in die gebieden.

Als we kijken naar regio Zuid-oost waartoe Heerenveen behoort zien we een krimp die sterker is dan in centraler gelegen regio's maar behoren we niet tot de zwaarst getroffen regio's. In de vorige impactanalyse in juni hebben we de prognoses van de Rabobank specifiek voor Heerenveen toegepast. Dit hebben we nu wederom gedaan.

Sectoren	Opgave CBS 2018		Inschatting september 2020		Inschatting juni 2020
Werkgelegenheid	32.000		Werkgelegenheid 2021	%	
Landbouw en visserij	2,30%	736	736	0,00%	-1,00%
Industrie en delfstoffen	13,50%	4.320	4.183	-3,18%	-7,44%
Bouwnijverheid	3,70%	1.184	1.103	-6,88%	-8,82%
Handel en reparatie	17,40%	5.568	5.448	-2,15%	0,44%
Vervoer en opslag	9,40%	3.008	2.765	-8,09%	-5,36%
Horeca	3,50%	1.120	929	-17,04%	0,04%
Informatie en communicatie	2,70%	864	855	-1,02%	0,94%
Financiële instellingen	1,90%	608	596	-2,00%	-2,24%
Zakelijke dienstverlening	13,70%	4.384	4.128	-5,84%	-9,10%
Onderwijs	6,80%	2.176	2.152	-1,12%	4,03%
Gezondheids- en welzijnszorg	17,80%	5.696	6.160	8,15%	5,06%
Overig	7,30%	2.336	2.336	0,00%	0,00%
		32.000,00	31.390	-1,91%	-1,87%

In Heerenveen is er sprake van een vrij brede spreiding van de werkgelegenheid over de verschillende sectoren. Sectoren als industrie, handel, vervoer en opslag, zakelijke dienstverlening en gezondheidszorg zijn in Heerenveen het sterkst vertegenwoordigd en behelzen circa 70% van de werkgelegenheid. Ten opzichte van de vorige impactanalyse zien we dat over het totaal bekeken de impact op de werkgelegenheid gelijk blijft. Wel zien we dat de verwachting is dat de horeca ook in 2021 flink geraakt wordt. Waar in juni nog een vrijwel volledig herstel verwacht werd, zien we nu een krimp van 17%. We merken hierbij op dat het toegepaste groei- en krimpprocentage landelijke gemiddelden zijn. In hoeverre de krimp daadwerkelijk in deze mate zich zal voordoen is afwachten. Opvallend is ook het effect op vervoer- en opslag. Een sector die in Heerenveen goed vertegenwoordigd is. De vooruitzichten worden door de economen van de Rabobank somberder ingeschat dan in juni van dit jaar.

Opgave 1: Bouwen aan toekomstbestendige woningen

Impact:

- Op basis van informatie van lokale makelaars is het effect op nieuwbouw niet merkbaar. Wel bestaat de kans dat er sprake zal zijn van een tijdelijke dip en hierdoor vertraging kan ontstaan in de uitgifte van gronden in het grondbedrijf.
 - Uit de gesprekken met de woningcorporaties blijkt dat corporaties in toenemende mate financieel onder druk komen te staan en doen een appel op gemeenten om bij het rijk pleidooi te houden voor het schrappen van de verhuurdersheffing.
 - Corporaties verwachten een toename van de vraag naar betaalbare en bereikbare sociale huur.
 - Er wordt een toenemende vraag op de woningmarkt verwacht als gevolg van thuiswerken (effecten van overbelasting woningmarkt randstad).
-
- Nieuwbouwprognoses voor onze eigen ontwikkelgebieden lopen in de pas. We verkopen conform, dan wel boven prognoses. Ook de onlangs opgestarte kavelverkoop in Skoatterwald is met interesse ontvangen. Een loting zal nodig zijn voor de toewijzing van kavels.
 - Met betrekking tot projecten van anderen vooralsnog ook positieve of gematigde positieve berichten.
 - Wel is er in algemene zin onzekerheid over de (middel)lange termijn, met name als effect op het economisch getij (werkloosheid etc.).

Conclusie september 2020: Nog steeds kan worden geconcludeerd dat corona op korte termijn nog geen grote impact heeft op deze opgave. Wel dient er geanticipeerd te worden op een mogelijk nog grotere en andere vraag naar woningen. De financiële positie van de woningcorporaties, en belangrijke stakeholder bij deze opgave, is wel zorgelijk te noemen.

Maatregelen:

Er zijn geen aanvullende maatregelen getroffen. Zoals gebruikelijk wordt de woningmarkt gemonitord en vind er periodiek overleg plaats met belangrijke stakeholders (woningcorporaties, investeringsmaatschappijen, bouwbedrijven enz.)

Opgave 2: Werken aan Heerenveen als (boven)regionaal centrum voor (top)sport, werk en voorzieningen

Impact:

'Werkgelegenheid'

- Corona heeft een grote impact op de kernen Heerenveen, Akkrum en Jubbega maar ook buitengebied. Dit geldt voor ondernemers, ondernemersverenigingen, evenementenorganisaties, cultuursector enz.
- De benodigde investeringsruimte vanuit de centrumvisie kan onder druk komen te staan. Ondernemers geven mogelijk prioriteit aan de eigen business. Ook het uitblijven van evenementen zorgt voor minder bezoeken en minder bestedingen.
- Vele MKB-bedrijven zijn getroffen door de corona-crisis. Sectoren horeca, recreatie en toerisme en detailhandel zijn zwaar geraakt. Met name ook de bedrijven die internationaal zakendoen.
- Bedrijven zetten als eerste de flexibele schil op slot. Hierdoor veel uitzendkrachten en ander ingehuurd personeel op straat komen te staan.
- Sinds de uitbraak van het coronavirus is de arbeidsmarkt drastisch veranderd. Voor veel ondernemers zijn personeelstekorten inmiddels niet meer het grote probleem en draait het veel meer om de vraag 'hoe kom ik deze crisis door?'
- Veel mensen moeten op zoek naar ander werk, zo nodig in een ander beroep.
- Er zijn nog steeds beroepen met moeilijk vervulbare vacatures, zoals in de techniek, zorg en ICT.
- In de horeca, verkoop, beveiliging, transport en logistiek zijn de personeelstekorten grotendeels voorbij.
- Wie nu werkloos raakt of de komende jaren afstudeert, zal op de arbeidsmarkt naar verwachting nog jaren last ondervinden van de coronacrisis.
- Bedrijven actief in de voedingsindustrie en beschermingsproducten laten een stijgende omzet zien.
- In de periode februari-juli zijn er in Fryslân 45 bedrijven/eenmanszaken door een gerechtelijke uitspraak failliet verklaard. Dit zijn er 7 meer dan in dezelfde periode vorig jaar. Landelijk tellen de eerste maanden in de coronacrisis 5 procent minder faillissementen dan in 2019. Met name in de dienstverlening is sprake van bedrijfsbeëindigingen. Het lijkt er op dat veel bedrijven voldoende vet op de botten hebben waardoor ze, mede gesteund door de genomen maatregelen, voorlopig een beëindiging kunnen voorkomen
- Recreatie en toerisme flink getroffen. Horeca, groepsaccommodaties, campings, havens, hotels geconfronteerd met annuleringen of gedwongen sluitingen. Eind mei bedroeg het aantal boekingen slechts 30% ten opzichte van wat als normaal mag worden beschouwd. De zomer was goed, maar of dat de gederfde omzet en de extra investeringen kan compenseren is de vraag. Naast de sector zelf ook veel toeleveranciers die de gevolgen hiervan ondervinden.

'Evenementen'

- Door de huidige noodmaatregelen lijkt het evenementenseizoen 2020 verloren.
- Ook 2021 is onzeker, bijvoorbeeld het Oranjewoud Festival. Over het verlies aan inkomsten bij het Posthuis bent u apart geïnformeerd. Als gevolg hiervan vermindert de cohesie tussen initiatiefnemers, inwoners en bezoekers. Dit leidt onder andere ook tot minder bestedingen en tot financiële problemen bij initiatiefnemers. Onduidelijk is hoe en in welke vorm dit in de toekomst (nog) kan plaatsvinden.
- Concrete cijfers voor de impact op de lokale economie zijn niet beschikbaar.

- Er is continue contact met onze evenementenorganisatoren over wat wel en niet mogelijk is en we ondersteunen bij de afwegingen die een organisator moet maken.

'Topsport'

- Impact op Sportstad is zichtbaar door teruglopende omzet. Sportstad heeft enigszins 'vet op de botten' maar zet in op de mogelijkheden tot het reduceren van kosten. Afhankelijkheid van SC Heerenveen, huur van het stadion, is groot. Daarover worden nu tussen beide partijen gesprekken gevoerd. Mogelijk tijdelijke verlaging van de huur. Vermogenspositie van SC Heerenveen is voldoende om een seizoen zonder publiek te spelen. Uitblijven van transfer opbrengsten kan echter de financiële positie wel fors onder druk zetten.
- Het CTO als organisatie redt zich voorlopig wel (inkomsten uit NOC*NSF en overheden). Pas problemen als topsportprogramma's worden stopgezet. Daar is voorlopig nog geen sprake van.
- Er is veel contact met het Thialf en de KNSB om te kijken wat mogelijk is qua wedstrijden. Dit geldt ook voor ijshockey.

Conclusie: In hoeverre bovenstaande leidt tot bijvoorbeeld meer leegstand in het centrum, meer faillissementen en daardoor een oplopende werkloosheid kan na een aantal maanden nog niet geconcludeerd worden. Belangrijke indicatoren laten nog geen alarmbellen rinkelen. Het lijkt erop dat veel bedrijven nog wat 'vet op de botten' hebben. Veel zal afhangen van de verdere duur van deze crisis. Wel kunnen we concluderen dat de noodzaak tot stimuleren en samenwerken om winkelgebieden toekomstbestendig te maken door de crisis alleen maar actueler wordt. Ook inzetten op relatiebeheer is belangrijk, we moeten goed weten wat er speelt. Samenwerking tussen onderwijs en ondernemers is van belang. De directe impact op evenementen is uiteraard zichtbaar geworden, de indirecte economische schade is nog onduidelijk.

De door de crisis zwaar getroffen sectoren zullen deels een inhaalslag maken, in hoeverre dit voldoende is om het hoofd boven water te houden is op dit moment nog onzeker. Ten aanzien van de topsportvoorzieningen kan worden geconcludeerd dat deze het hoofd boven water kunnen houden mits de situatie straks weer teruggaat naar 'normaal'. De impact van de huidige maatregelen van 28 september zijn nog niet bekend.

Informatie

Dashboard Friese arbeidsmarkt

Via onderstaande link kunt de ontwikkelingen volgen op de Friese arbeidsmarkt. Het dashboard geeft inzicht in de huidige stand van zaken en waar mogelijk een trend van de laatste jaren. Het dashboard belicht de arbeidsmarkt vanuit de volgende perspectieven:

- Het onderwijs: welk arbeidsmarktpotentieel zit er de komende jaren aan te komen
- Het aanbod: mensen op zoek naar een baan
- De vraag: het aantal vacatures
- Spanning op de arbeidsmarkt: de match tussen vraag en aanbod
- Werkgelegenheid: in welke sectoren zijn de mensen werkzaam

Maatregelen

Naast de landelijke (NOW, TOZO, TOGS, COL enz.) worden er ook regionaal en lokaal maatregelen getroffen. *Provinciaal*

Provincie Fryslân zet €5 miljoen extra in om bedrijven en organisaties te ondersteunen die getroffen zijn door de coronacrisis. Dat gebeurt met het herstellepakket Lok op 1: No en Moarn. Het extra geld is bedoeld als aanvullende noodhulp op de maatregelen van het Rijk en de al aangepaste provinciale regelingen. De brede welvaart en circulaire economie zijn de uitgangspunten van dit pakket met elf maatregelen.

Stimulering arbeidsmarkt

Subsidieregeling arbeidsmarktscholing COVID-19 Fryslân 2020: Je kunt voor scholingsactiviteiten een subsidie aanvragen tot 70% van de totale subsidiabele kosten met een maximaal subsidiebedrag van € 4.000. Deze regeling wordt ingezet om de Friese arbeidsmarkt te versterken en in te zetten op een stijgende leercurve van menselijk kapitaal.
Aanvragen kan vanaf 1 september bij SNN

Subsidieregeling stageplaatsen Fryslân 2020: Deze vergoeding is voor stageplekken. Je kunt een vast bedrag per jaar ontvangen voor het aanbieden van stageplekken. Voor een stage die tussen de 280 en 400 uur duurt, kan de stagegever €1.000 euro aanvragen. Voor een stage die meer dan 400 uur duurt is het bedrag €1.500 euro.
Aanvragen kan vanaf 1 september bij SNN

Facilitering initiatieven arbeidsmarkt: Eenmalige ondersteuning provinciale en noordelijke initiatieven voor de arbeidsmarkt.

Vestigingsklimaat

Corona actieplan Gastvrijheidseconomie: Regeling ter bevordering van de kwaliteit en de vitaliteit van de gastvrijheidseconomie op korte termijn.

Actieplan leefbaarheid en sport: Buurt- en dorpshuizen, aanbieders van amateursport en -kunst en andere maatschappelijke organisaties kunnen financieel ondersteuning krijgen voor activiteiten met betrekking tot de anderhalve meter samenleving. Subsidieplafond is 375.000 euro. Gaat open op 7 februari a.s. Heerenveen zelf heeft o.a. de volgende maatregelen ingezet:

Financieel:

- Uitstel van betaling gemeentelijke belastingen
- Afdoen facturatie gemeente in 7 dagen (i.p.v. 21)
- Inning precariobelasting terras en toeristenbelasting uitgesteld tot 1 juli 2020
- Geen leges bij verplaatsing evenementen naar uiterlijk 2021

Niet-financieel:

- Ondernemers ontvangen gratis een tijdelijke ontheffing 'gesloten gebied' i.v.m. bezorging.
- Supermarkten mogen 24uur per dag bevoorraden
- Verruiming openingstijden supermarkten op zondag
- Actueel houden van gemeentelijke website
- Actief communiceren richting ondernemers over bv. relevante maatregelen
- Inzet sociale media met positieve verhalen (communicatiestrategie)
- Intensiveren Bedrijfsbezoeken en relatiebeheer
- Opening openbare toiletten De Heide met periodieke schoonmaak
- Afstemming met buurgemeenten over aanpak en invulling maatregelen
- Er is regelmatig contact met de horeca, dit is zowel met horeca in het dorp Heerenveen als in de gehele gemeente. Hier wordt in samenspraak bepaald hoe we het beste gehoor kunnen geven aan de maatregelen. Dit doen we door middel van o.a. een coach die de horeca met praktische tips helpt. Bij de overleggen zijn ook vertegenwoordigers van de Koninklijke Horeca en de politie zodat we gezamenlijk afspraken kunnen maken.

Op 7 september heeft de raad besloten over een aanvullend pakket aan maatregelen. Deze voorstellen zijn bedoeld voor initiatieven die bijdragen aan de aantrekkingskracht en de levendigheid in de hele gemeente Heerenveen (tussen haakjes het effect op de gemeentelijke begroting):

- Geen heffing reclamebelasting 2020 (-€ 130.000) maar de verleende subsidie aan centrum in stand houden;
- Financiële bijdrage voor initiatieven in Jubbega, Akkrum en het buitengebied (-€ 45.000);
- De opbrengst toeristenbelasting 2019, deze wordt normaliter toegevoegd aan de algemene middelen, te gebruiken voor stimulering, profilering en marketing op het gebied van recreatie en toerisme (€ 95.000);
- Geen heffing precariobelasting 2020 voor terrassen (€ 30.000).

Opgave 3: Zorgen voor een gezonde klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen.

Impact:

'Voorzieningen'

- Er zijn nog geen signalen ontvangen dat er acute financiële problemen zijn bij MFA's, dorpshuizen, sportverenigingen en/of stichtingen.
- Buitensporten en binnensporten zijn na 1 juli 2020 volledig opgestart.
- Impact op de langere termijn bij de huidige maatregelen, met name voor MFA's en dorpshuizen, blijft onzeker.
- Er ontstaan financiële problemen als de regels rondom de versoepeling over een langere periode worden aangescherpt of wanneer de versoepeling deels wordt teruggedraaid.
- Mogelijk teruglopend aantal vrijwilligers (betreft vaak mensen uit risicogroepen).

'Veiligheid'

- Als gevolg van de genomen maatregelen vanuit de Noodverordening en straks met de tijdelijke wet maatregelen covid-19 zal meer handhaving nodig zijn en is dit zicht- en merkbaar voor inwoners en ondernemers (geweest). Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van het centrum, het plaatsen van desinfectiezuilen, groepsvorming enz.
- Algemeen beeld is dat er onder de inwoners eerst meer begrip was voor de maatregelen dan nu. Echter door de nieuwe golf worden de inwoners wel meer bewust van de ernst van het virus.
- Gezien nieuwe verscherping van de maatregelen is er ook meer toezicht nodig.
- In de media zijn n.a.v. de coronacrisis jeugdigen 'zoek' geraakt. In Heerenveen is er geen sprake van 'zoekgeraakte' kinderen.
- Er is een toename van het aantal meldingen m.b.t. jeugdproblematiek.
- Er is sprake geweest van een toenemend aantal meldingen m.b.t. 'verwarde personen' als gevolg van het uitblijven van 'face tot face' contacten.
- We zien een toename van 'vernielingen en vandalisme'.
- Uit politiecijfers zien we dat het aantal registraties van burengerucht (relatieproblemen) sinds het begin van de uitbraak is gestegen. Mensen zijn meer thuis waardoor er mogelijk sneller sprake is van overlast.

Conclusie:

Ten aanzien van onze voorzieningen zien we dat ze onder de huidige omstandigheden en versoepeling het hoofd boven water kunnen houden. De impact voor de langere termijn blijft onzeker. Nu het virus opnieuw oplaait en de maatregelen weer zijn aangescherpt is het zorg om vinger aan de pols te houden. Op dit moment zijn er bij ons nog geen signalen binnen gekomen. Als het gaat om de veiligheid constateren we dat ondernemers en inwoners zich goed hebben aangepast aan de situatie. Wel heeft het geleid tot bijvoorbeeld meer meldingen huiselijk geweld en overlast van verwarde personen. Ook zien we een toename van het aantal vernielingen en het aantal meldingen van vandalisme. Dit pleit ervoor dat de persoonlijke hulpverlening, preventief en maatwerk en ook inzet van onze eigen contactwerkers (procesregie, meitinkers, schuldhelpverleners, gezinswerkers), mogelijk blijft anders dan digitaal en op afstand.

Maatregelen

Voorzieningen

- Tegemoetkoming Rijk eenmalig € 4.000.
- Steunpakket Rijk (compensatie huur, uitkering verenigingen met eigen accommodatie, verhoging kapitaal Waarborgfonds Sport).

- Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud (NOW).
- Provinciale subsidieregeling voor ondersteuning van o.a. dorps- en buurthuizen voor tegemoetkoming van de kosten voor COVID 19 maatregelen bij het organiseren van activiteiten.
- Derde steunpakket met extra aandacht voor culturele sector gaat in per 1 oktober 2020. Gemeenten en provincies krijgen 68 miljoen extra om lokale culturele voorzieningen overeind te houden. Hoe de verdeling precies gaat worden is ons nog niet bekend.
- Doorbetaling subsidies aan sportverenigingen, MFA's, dorpshuizen. Subsidies tot € 7.500 worden niet teruggevorderd. Daarboven worden behandeld vanuit oogpunt redelijk- en billijkheid.
- Er zijn externe coaches beschikbaar die sportverenigingen kunnen ondersteunen bij vragen op het gebied van de coronamaatregelen en de (praktische) uitvoering daarvan.

Veiligheid

- Extra inzet op toezicht buiten de bestaande formatie
- Inhuur beveiligers en verkeersregelaars in het centrum van Heerenveen
- Wekelijkse rapportage met ketenpartners rondom het toezicht en handhaving van de corona-maatregelen. Effecten van de versoepeling worden hierin meegenomen. Waar nodig wordt bijgestuurd.
- Extra aandacht voor recreatiegebieden De Heide en Belvédère.

Opgave 4: Gezond en veilig opgroeien

Impact:

'Jeugdhulp'

- Vroegtijdige signalering van problemen is door Corona lastiger geworden.
- Bepaalde vormen van ondersteuning zijn door de maatregelen weggevallen (weerbaarheidstrainingen en opvoedcursussen)
- Zorgaanbieder hebben veelal gekozen voor 'zorg op afstand'
- Door gedwongen thuis zijn ontstaat er meer stress binnen het gezin (met name voor gezinnen waarin veiligheidskwesties aan de orde zijn)
- Mogelijk ook positief effect op gezinnen doordat ze gedwongen zijn het zelf te doen en dit ook blijken te kunnen. Ook zijn sommige gezinnen gebaat bij meer tijd voor elkaar hebben.
- Door de aanwezigheid van vele variabelen niet mogelijk om de impact te kwantificeren. Deze hebben ook impact op elkaar en zijn afzonderlijk meetbaar te maken. De verwachting van het team jeugd en gezin is dat de impact beperkt zal zijn.

'Onderwijs'

- Mogelijke toename kansenongelijkheid van jongeren
- Jeugdgezondheidszorg heeft minder kinderen kunnen zien en hierdoor minder kunnen indiceren voor Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE).
- Door tijdelijke sluiting peuteropvang geen volwaardig aanbod VVE mogelijk.
- Mogelijk minder peuters naar de opvang doordat ouders gebruik maken van andere vormen van aanbod. Dit heeft impact op het bereik van potentiële 'VVE-peuters'.
- Vanaf medio mei 2020 zijn de lockdown-maatregelen voor kinderen – en vanaf juni 2020 ook voor jongeren, langzaam afgebouwd. Doordat kinderen weer volledig naar school gaan, is het weer veel makkelijker om problematiek tijdig te signaleren. Wel draait het consultatiebureau nog steeds in aangepaste vorm.

Kinderen waar zorgen over zijn, worden op het bureau uitgenodigd, maar andere consulten vinden nog vaak telefonisch plaats.

- De opvoedcursussen en weerbaarheidstrainingen zijn vlak na de start van nieuwe schooljaar weer gestart en draaien inmiddels bijna weer op volle sterkte.
- De vrees voor een toename van het hulpvragen - veroorzaakt door toegenomen stress in gezinnen, de verminderde mogelijkheden tot signalering en uitgestelde zorg - lijkt vooralsnog niet gegrond te zijn. Weliswaar is het aantal beschikkingen voor jeugdhulp dat is afgegeven in Q2 iets lager dan in Q1, maar deze daling wordt niet gecompenseerd door een stijging in Q3. Eerder lijkt de daling zich voort te zetten.
- Het kan niet uitgesloten worden dat Corona op termijn toch zal leiden tot hogere kosten voor jeugdhulp, bijvoorbeeld omdat een eventuele verzwaring van de problematiek een langere behandeling noodzakelijk maakt of doordat de aangepaste werkwijze (meer op afstand) minder effectief blijkt te zijn. Dit kunnen we op dit moment echter niet uit de cijfers halen.
- De peuteropvang is sinds medio mei weer open. Het aantal peuters dat van de JGZ een indicatie krijgt voor VVE neemt weer toe. Er zijn geen signalen dat het aantal bereik van VVE-doelgroeppeuters ten gevolge van Corona is afgenomen.

Conclusie:

Het lijkt er op dat de impact van Corona op jeugdigen in Heerenveen relatief beperkt blijft. De opening van peuteropvang en scholen in mei/juni zal hier zeker aan hebben bijgedragen. Nog altijd kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat op termijn de situatie zal leiden tot een toename van jeugdhulp of onderwijsachterstanden, maar de thans beschikbare cijfers ondersteunen dit beeld vooralsnog niet.

Maatregelen:

- Om te voorkomen dat gezinnen buiten beeld raken, heeft het Team Jeugd en Gezin vrij snel na het uitbreken van de crisis de face-to-face contacten met risicogezinnen weer opgepakt.
- In overleg met onderwijs en kinderopvang is noodopvang georganiseerd die ook toegankelijk was voor kinderen in kwetsbare thuissituaties.
- Jongerenwerk heeft ingezet op meer digitale vormen van contact met leerlingen en jeugd in de wijken (op straat)
- Er zijn peuterpakketten verstrekt aan ouders waarmee zij de ontwikkeling van hun peuter thuis kunnen stimuleren
- De ouderbijdrage voor de peuteropvang is gecompenseerd

Opgave 5: Passende ondersteuning geven om mee te doen in onze samenleving

Impact:

'Zorg'

- Er is een groep inwoners die geen hulp meer over de vloer wilde hebben.
- Er is een groep inwoners die thuis kwam te zitten omdat de dagopvang dicht ging.
- Er is een groep inwoners die niet begreep wat er gaande was. (Voor de WMO gaat het vooral om de groep (licht) dementerende thuiswonenden/personen met verward gedrag)
- Druk op mantelzorgers is wel toegenomen maar daar hebben we weinig signalen van en ook geen cijfers.
- Er is meer vraag naar huishoudelijke hulp-indicaties omdat de particuliere hulp niet kwam.
- Aanvragen via Meitinkers nemen op dit moment toe.
- Er was een stijging van E33 meldingen (personeel met verward gedrag), dat loopt nu weer wat terug.
- Meer mensen met psychische nood en complot denken.

'Dienstverlening aan kwetsbare inwoners'

- Creativiteit is nodig om de noodzakelijke ondersteuning aan inwoners zo goed mogelijk voor te zetten. Dat geldt zowel voor onze eigen dienstverleners (Meitinkers, gezinswerkers etc.) als voor de zorgaanbieders. In sommige situaties komt die ondersteuning onder druk.
- We streven er naar de mogelijkheden voor persoonlijk contact weer uit te breiden. Uiteraard met als uitgangspunt veiligheid voor inwoners en medewerkers.
- We zien sinds kort weer een toename van vragen van inwoners om ondersteuning

'Inkomen'

- Meitinkers, waar een groot deel van de aanmeldingen van afkomstig zijn, hebben hun gesprekken drastisch moeten beperken.
- Toename van bij de gemeente bekende (problematische) huur/betaalachterstanden valt nog mee. Komt vooral door de opstelling van de corporaties die in eerste instantie mensen uitstel van betaling hebben gegeven.
- Er zijn geen huisuitplaatsingen geweest i.v.m. Corona. De uitplaatsingen die nu op de rol staan zijn "oude bekenden".
- We verwachten een stijging van schuldhulpvragen, omdat de impact op werkgelegenheid groot is en het uitstel van betalingsverplichtingen geen afstel betekent.
- De aanvragen schuldhulpverlening zijn op dit moment nog niet gestegen. In de maanden juli en augustus hebben we evenveel aanmeldingen gehad als vorig jaar. De verwachting van de vereniging voor schuldhulpverlening (NVVK) is dat deze met circa 30% zal toenemen.
- Er zullen meer gezinnen zijn met lage inkomens waardoor de druk op de minimaregelingen toe zal nemen.
- Deurwaarders, energiebedrijven en woningcorporaties waren in het begin van de corona-crisis terughoudend met incasso-maatregelen. We zien echter nu wel weer meer dwangbevelen binnenkomen
- Financiële problemen zullen later ontstaan. Er wordt nu ingeteerd op vermogen of alternatieve (vaak dure) oplossingen worden gezocht. Het algemene beeld is dat mensen zich pas na 5 a 6 maanden melden nadat zij financiële problemen hebben.
- In 2019 bedroeg het aantal huishoudens op 100% van het sociaal minimum (3.500 bij 120%). Dit zal sterk toenemen.
- Aantal werkzoekenden is toegenomen.
- Zichtbare druk op de WW en bijstand voornamelijk door de TOZO 1. TOZO 2 is

inmiddels ook in uitvoering maar kent veel minder aanvragen (161 t/m augustus) .

- Uitvoering van de TOZO-regelingen gebeurd door Bureau Zelfstandigen. Deze hebben in het kader van Corona ruim 1000 TOZO 1 uitkeringen verstrekt, 127 kredieten en 317 maal is een beroep gedaan op de NOW.

- In Friesland stijgt het aantal WW-uitkeringen minder hard dan landelijk.
- Verwachte doorval naar de bijstand is circa 8%.
- Vooral jongeren worden hard getroffen. Zij hebben vaak tijdelijke contracten en werken meer in de zwaarder getroffen sectoren (horeca, recreatie en detailhandel). Veel kiezen ook om weer naar school te gaan.
- Het aantal bijstandsgerechtigden is licht stijgende (1.290). Gezien de verlenging van de steunmaatregelen wordt het effect in het voorjaar beter zichtbaar.
- Taalniveau statushouders lijkt te zijn afgenomen in de afgelopen periode.

Conclusie:

We constateren dat voor zowel zorg als inkomen de effecten nu niet direct zichtbaar zijn. Het lijkt op 'stilte voor de storm'. Voor zorg zien we dat de aanvragen nu wel weer aantrekken. Gelet op de inkomensmaatregelen en steun aan werkgevers is dit grotendeels verklaarbaar. Er zullen meer inwoners een beroep moeten doen op de BUIG, minimaregelingen, schulphulp, bijzondere bijstand enz. Ook hier wordt duidelijk dat de preventieve werking door persoonlijk contact van groot belang is.

Maatregelen:

'Zorg'

- We hebben zorgpartijen gevraagd om zoveel mogelijk wél contact te onderhouden met hun cliënt om escalatie te voorkomen. Voor de groep bedoeld onder 1 is dat lastig geweest.
- Volgens de landelijke richtlijn worden zorgpartijen voor 100% doorbetaald voor niet geleverde zorg, gebaseerd op de gemiddelde omzet van 2019. Er zijn dus geen gecontracteerde partijen financieel gedupeerd.
- In begin periode hebben de Meitinkers regelmatig contact gezocht met de bij ons bekende kwetsbare en eenzame mensen.
- De wijk GGD-er is gewoon op pad gebleven, waardoor we zaken wel " klein" hebben kunnen houden.

'Inkomen'

- Vanuit het rijk is een eerste steunpakket van 90 miljoen beschikbaar gesteld voor de sociale werkvoorziening en in het tweede steunpakket nog een 50 miljoen. Dit bedrag, naar verwachting zo'n 2 miljoen, sluizen we door naar Caparis.
- Extra aandacht voor maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor armoede over onze beschikbare regelingen.
- Inzetten preventief budgetbeheer en/of saneringskrediet en hiermee eerder en sneller te kunnen helpen. Er komt ook een landelijk Waarborgfonds
- Project Vroegsignalering gaat van start.
- Maximale facilitering van Bureau Zelfstandigen Fryslân. Uitvoeringskosten nagenoeg volledig te dekken uit bijdrage ministerie - Voldoende formatie beschikbaar maken voor opvangen eerste golf aan aanvragen na de zomer.
- Inzet op Fryslân werkt (scholing en Webinars), NL werktdoor, NL leertdoor, SBB helpt verder (stages). De provincie heeft inmiddels ook diverse stimuleringsregelingen in werking laten treden.
- In beeld brengen van 'kansberoepen'.
- Inzet van ToZo rijksbijdrage van 7,3 miljoen

Opgave 6: Staan voor de kwaliteit en de veerkracht van een veranderend landschap

Impact:

Vooralsnog zijn er geen signalen dat corona impact heeft op de resultaten van deze doelstelling

Maatregelen:

Geen

Opgave 7: Organisatie en financiën

Impact:

- Vanaf de lockdown zijn medewerkers en bestuurders maximaal gaan thuiswerken. Alleen de medewerkers in kritische processen gericht op continuïteit van de organisatie en de dienstverlening waarvoor aanwezigheid op kantoor noodzakelijk was waren op kantoor. Deze groep is na versoepeling van de maatregelen uitgebreid met de dienstverlening aan kwetsbare inwoners (zorg en ondersteuning sociaal domein) en een groep medewerkers die om persoonlijke redenen niet thuis kunnen werken. Totaal ongeveer 30% van de medewerkers. Tevens zijn voorbereidingen in gang gezet om alle medewerkers eens per 14 dagen een dag op kantoor te laten werken (uitbreiding naar 47%). Dit vanuit het oogpunt van binding met kantoor en behoefte van medewerkers om op kantoor te kunnen werken. Deze uitbreiding is uitgesteld tot op een nader moment; wel wordt gewerkt aan een aantal randvoorwaarden.
- Tegelijkertijd wordt ingezet op het beter faciliteren van de thuiswerkplek én het ontwikkelen van digitale oplossingen om het digitaal overleggen verder te ondersteunen. Dit vraagt om een versnelde uitrol van Windows 365. En uitbreiding van de reken- en opslagcapaciteit (hardware). Deze worden extern ondergebracht om de uitbreiding mogelijk te maken.
- Ook is gekeken naar uitbreiding mogelijkheden voor ontmoeten en overleggen om te voorzien in een grote behoefte. Zowel in overleg met externen als met interne collega's. Na de persconferentie van 29 september 2020 is dit eerst weer teruggebracht naar alleen fysieke ontmoeting indien dit noodzakelijk is voor kritische processen. Zodra verruiming mogelijk is zijn de mogelijkheden hiervoor gecreëerd. Uiteraard altijd binnen de richtlijnen van de RIVM.
- De impact op medewerkers is groot. De persoonlijke ontmoeting wordt gemist en het contact met de inwoners.
- Er wordt extra ingezet op vitaliteit van medewerkers, waaronder mentale weerbaarheid om medewerkers ook in Coronatijd duurzaam te kunnen blijven inzetten. Vanuit leidinggevend worden extra inspanningen verricht om het contact met en tussen medewerkers te bevorderen en de binding te behouden.
- Medewerkers zijn flexibel ingezet maar soms is inhuur onvermijdelijk.
- Digitale participatie met de omgeving is lastig.
- De organisatie is niet ingericht op de 1,5 meter samenleving. Op basis van de huidige richtlijnen zal er langdurig sprake zijn van thuiswerken, waarbij we wel perspectief proberen te creëren voor medewerkers om, zodra dit mogelijk is binnen de richtlijnen, af en toe op kantoor te kunnen werken

Financieel

- De invulling van de randvoorwaarden om gezond en veilig te kunnen werken levert extra kosten op. Net als de versnelde digitalisering van processen, het op afstand kunnen werken en digitaal overleggen. Deze kosten worden opgevangen binnen de bestaande budgetten. Waar dit niet mogelijk is komen wij hierop bij uw raad terug in het Verzamelbesluit.
- Het handhaven en toezicht houden op de corona-maatregelen vraagt extra capaciteit binnen openbare orde en veiligheid.
- Gewijzigde openstellingen gemeentehuis leidt tot extra inzet beveiliging.
- Het faciliteren van thuiswerken heeft extra kosten met zich meegebracht.
- Om langdurig thuis te kunnen werken en digitaal te overleggen en flexibel waar mogelijk op kantoor te kunnen wordt een digitale oplossing onderzocht voor een werkplekkensysteem. Zodra de technische mogelijkheid er is wordt ook een digitale oplossing gezocht voor het hybride vergaderen.

- Er zijn richtlijnen van het RIVM ten aanzien van de ventilatie van openbare gebouwen waar groepen mensen samen komen. Wij laten door een extern bureau een onderzoek doen in alle gemeentelijke gebouwen (45) in hoeverre de ventilatie voldoet aan de richtlijnen. Hieronder valt ook de gemeentelijke huisvesting (Crackstate, gemeentehuis, Werkstate, Posthuis en de gemeentewerf). De uitkomsten en eventuele voorstellen zullen wij aan uw raad voorleggen.

Conclusie: 'Zorgen en trots'

De impact op medewerkers en de wijze waarop het werk wordt gedaan is groot. Fysieke contacten worden gemist en de binding met het werk staat onder druk. Ook heeft het (digitale) processen noodgedwongen versneld maar zijn we wel in staat geweest het werk grotendeels draaiende te houden. Beleidsopgaven lopen soms vertraging op door moeizame participatietrajecten of vertraging bij de stakeholders. Dienstverlening vindt zoveel mogelijk doorgaan maar veelal digitaal en op afstand. Soms is extra personeel inzet nodig of is het noodzakelijk investeringen te doen in ICT. Het vraagt om nadere facilitering van het langduriger thuiswerken en stelt het andere eisen aan de facilitering van de digitalisering. Dit zal mogelijk leiden tot extra investeringen waarvoor nu nog geen dekking aanwezig is.

Grootste zorgen zijn de spankracht van medewerkers als de crisis nog lang duurt. Hoe behouden we medewerkers vitaal en weerbaar? En hoe houden we de binding met het werk, met collega's, bestuur en raad én met externe samenwerkingspartners als we langdurig thuis moeten werken? Een andere grote zorg zijn de eisen aan de ventilatie en wat dit gaat betekenen. Niet alleen voor de gemeentelijke huisvesting maar voor alle gemeentelijke gebouwen. Naast deze zorgen zijn we ook trots. Trots op hoe we als organisatie hebben kunnen inspelen op de gewijzigde behoefte en vragen vanuit de samenleving. Trots ook dat we de dienstverlening en beleidsvoorbereiding grotendeels volgens planning hebben kunnen voortzetten. Trots op de slagkracht, wendbaarheid en innoverende vermogen van medewerkers in onze organisatie.

Maatregelen tot nu toe:

- Er is een continuïteitsplan opgesteld om de vitale processen en de hiervoor benodigde minimale bezetting voor continuïteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering in beeld te brengen.
- Er zijn diverse voorzieningen getroffen op gebied van schoonmaak en hygiëne conform de RIVM-richtlijnen.
- Medewerkers en bestuur zijn gefaciliteerd om thuis te werken met hard- en software en waar nodig met faciliteiten voor een goede werkplek thuis door het uitlenen van bureaustoelen, schermen e.d. Deze facilitering van de thuiswerkplek wordt uitgebreid.
- Medewerkers en bestuur zijn gefaciliteerd om digitaal te overleggen; hiertoe is versneld gestart met de uitrol van Office 365; deze doorontwikkeling is nog steeds gaande. Met als doel het digitaal overleggen nog beter te faciliteren
- De dienstverlening is waar mogelijk zoveel mogelijk digitaal en op afstand georganiseerd. Waar nodig konden inwoners nog naar het gemeentehuis komen. Dit gebeurt op afspraak. De openingstijden zijn hierop aangepast.
- Via de website, het KCC en communicatie worden inwoners continu geïnformeerd over de gewijzigde dienstverlening én over de diverse maatregelen waar inwoners een beroep op konden doen. Ook is er dagelijks een omgevingsbeeld beschikbaar over het aantal besmettingen én over reacties én initiatieven vanuit de samenleving zodat we goed kunnen inspelen op wat leeft.
- Er is in samenwerking met de bedrijfsarts geïnvesteerd in de mentale fitheid van medewerkers; ook is aandacht besteed aan hoe medewerkers ook fysiek fit kunnen

blijven tijdens het thuiswerken. Daarnaast is veel aandacht voor het onderhouden van contact en de binding met het werk

- Er ligt een plan klaar om zowel het langduriger thuiswerken als gefaseerde terugkeer naar kantoor mogelijk te maken (1,5 meter) kantooresamenleving alsmede met het inrichten van de faciliteiten die hiervoor benodigd zijn.
- Naast de medewerkers in de kritische processen kunnen medewerkers die werken voor kwetsbare inwoners (zorg en ondersteuning) inwoners fysiek ontmoeten. En medewerkers die geen goede thuiswerkplek hebben kunnen ook (deels) op kantoor werken. Uitgangspunt is dat dit veilig en verantwoord is voor zowel inwoners als medewerkers. Ook zijn de mogelijkheden voor overleggen en ontmoeten uitgebreid. Deze kunnen worden benut zodra de maatregelen worden verruimd.
- Er is een risicoanalyse gemaakt en in Verzamelbesluit 3 zijn de tekorten tot juli 2020 gepresenteerd. Bij de begroting komt een geactualiseerde risicoanalyse. En in Verzamelbesluit 4 worden de resterende financiële effecten van Corona in beeld gebracht. Ook is er inmiddels meer duidelijkheid over de compensatie vanuit het rijk.
- Er is vanaf februari een interne crisisorganisatie opgetuigd om de ontwikkelingen in het kader van de Coronacrisis goed in beeld te hebben en waar nodig maatregelen te treffen voor zowel inwoners, ondernemers als maatschappelijke organisaties als voor de interne organisatie en bedrijfsvoering. Dit heeft veel extra inzet gevraagd. Op onderdelen kan dit leiden tot aanpassing van plannings. Ook de omgeving kan niet altijd bijdrage leveren die benodigd is; ook dit kan leiden tot vertraging in ontwikkeling en projecten.
- Er is getracht zoveel mogelijk de geplande werkzaamheden uit te voeren. Aan de raad is een aangepaste beleidsplanning voorgelegd voor september-december. Ook in de maanden maart tot en met juni is veelvuldig overleg geweest tussen de raad en organisatie over de raadsagenda's.
- Intern is een klussenbank ingesteld. Op sommige werksoorten was veel druk; bij andere werksoorten was ruimte. Door flexibele inzet van medewerkers kon vaak inzet plaatsvinden waar nodig.
- N.a.v. het dringend advies vanuit de rijksoverheid zijn mondkapjes verplicht in de hal van het gemeentehuis zowel voor gasten als voor medewerkers.